

Anul VII, Serie noua, Nr 290(1871), miercuri, 17 decembrie 2003

Mircea Sandulescu, Presedintele Sectiei de Stiinte Geonomice a Academiei Romane

Pasiunea si implinirea unei vieti

- De curand ati fost sarbatorit de comunitatea academica la implinirea varstei de 70 de ani, prilej cu care chiar si un nespecialist si-a putut face o imagine a personalitatii dumneavoastra, ca cercetator recunoscut in tara si peste hotare, ca profesor devenit un model pentru discipoli si ca om. Am aflat, bunaoara, ca, tanar fiind, ati fost o speranta pentru mai multe domenii si totusi ati ales geologia, careia v-ati dedicat cu o generoasa pasiune, pe care ati transmis-o tinerilor. De ce tocmai geologia?

- In liceu ma gandisem sa ma fac chimist si chiar imi instalasem un mic laborator. In penultima vacanta de liceu, a venit un unchi, profesor universitar de geologie, Mircea Ilie, care facea o serie de lucrari in sudul Transilvaniei. Pe acea vreme eram foarte implicat in concursurile sportive, faceam atletism si ma atragea efortul fizic. Intr-o zi m-a invitat sa-l insotesc pe teren si mi-a explicat, cu mult talent, ce face. Asa s-a facut ca spre amiaza eram hotarat sa ma fac geolog.

- Ce v-a atras atat de puternic, irezistibil aproape?

- Faptul ca in cercetarea geologica esti implicat, aproape in aceeasi masura, si fizic, si intelectual. Repet ceea ce am spus si la sarbatorirea mea: in geologie, ceea ce nu ai calcat cu piciorul nu poti avea in minte.

- Va pare rau ca nu ati urmat facultatea de chimie?

- Nu. Realitatea e ca era sa urmez actoria. Asta fiindca in ultima clasa de liceu am fost inclus in distributia unei piese cu tineri. M-a "suplinit" fratele meu, care este si acum actor la Brasov. Dar nu-mi pare rau ca am urmat geologia. Ceea ce m-a atras, printre altele, este un anumit mister al cunoasterii. E fascinant mai ales atunci cand din niste forme si relatii, pe care le poti observa, rezultate ale unor procese, poti reconstitui ambianta in care ele au avut loc si cum s-a ajuns pana la ceea ce "se vede".

- Cum s-a facut ca v-ati consacrat geotectonicii?

- Tectonica m-a atras prin spectaculozitatea gandirii. Poate si pentru ca am putin talent in a-mi imagina fenomenul in trei dimensiuni. Am avut sansa sa pot examina, singur sau impreuna cu alti colegi, structuri tectonice de dimensiuni continentale cum sunt ariile Carpato-Balcanice, Alpii, catenele din Spania de sud, Africa de nord, Caucaz, Cordiliera Nord-Americana sau Himalaia de nord si Tibetul. Imi place sa fac precizarea ca sunt primul roman din istorie care a ajuns in Tibet. Acest fel de cunoastere diversificata este foarte importanta pentru a putea face comparatii. In fond, geologia, care este o stiinta a naturii, presupune, in mare parte, compararea unor fenomene si procese in evolutia lor in timp si spatiu.

- Ati scris numeroase studii intrate deja in literatura de specialitate. Intre ele insa, lucrarea "Geotectonica Romaniei" este cel mai des citata. Cum ati ajuns aici? Ce particularitati are geotectonica tarii noastre?

- Existenta Carpatilor in spatiul romanesc si necesitatea descifrării evolutiei lor, a structurii lor, a propulsat scoala noastra de geologie in lojele din fata. Din necesitatea de a intelege aceste procese au aparut savanti citati in lucrarile serioase de geologie. Imi vin in minte Ludovic Mrazec, Munteanu-Murgoci, Popescu-Voitesti, Gheorghe-Macovei.

Geotectonica Romaniei nu este ceva unic, deoarece Carpatii nostri sunt continuarea Carpatilor Occidentali; din Romania catenele cutate trec in Balcani. Dar, daca vreti, pe teritoriul romanesc se gaseste o multitudine de elemente structurale majore ale continentului european. Din punct de vedere structural tectonic, Romania e un teritoriu cu multe probleme. Sunt alte tari unde exista o singura problema tectonica majora, asa cum sunt, de pilda, tarile din vestul Americii de sud. In Romania exista elemente foarte variate - de la terenuri foarte vechi, cum este subasemntul Podisului Moldovenesc, la unele foarte noi, cum sunt Carpatii. As spune ca o caracteristica a teritoriului romanesc este diversitatea si din acest motiv, scoala de geologie romaneasca poate contribui la rezolvarea unui numar destul de variat de probleme fundamentale privind evolutia continentelor.

- In general, lumea se cam sperie cand aude de tectonica.

- Da, pentru ca tectonica este, impreuna cu geofizica, partea din stiintele pamantului care studiaza cutremurele. Dar asta e realitatea. Traim intr-o zona sensibila seismic. Lumea este obsedata de zona Vrancea, care este un caz as spune unic, fiindca explicatia cutremurelor de aici nu este chiar atat de simpla. Cutremurele din Vrancea sunt adanci, intre 90 si 170 de km, cu efect pe suprafete foarte mari. Dar sunt si alte zone sensibile seismic unde cutremurele se petrec in partea superficiala a litosferei, in crusta, cum ar fi Banatul, muntii Fagaras sau zona Maramures.

- Se pot face previziuni?

- Folosind un model cat mai bun, cat mai sofisticat, se poate prevedea ca in jurul unui anumit an se va produce un cutremur mare. Pentru timpul geologic poate fi putin, o secunda, sa zicem. Pentru timpul uman, pentru timpul istoric, ce inseamna in jurul anului? Nu se poate face o previziune cu precizia pe care o doresc oamenii.

- Care este solutia?

- Solutia este sa se construiasca in asa fel incat casele sa nu se darama.

- Noi avem o scoala in acest domeniu, pe care dumneavoastra a-ti dezvoltat-o cu distinctie.

- Eu am colaborat cu geofizicienii pentru o cat mai buna intelegere a zonelor seismice din Romania. Nu pot sa nu amintesc aici pe acad. Liviu Constantinescu, cel care a fost presedintele Sectiei de Stiinte Geonomice pana la varsta de 80 de ani. Dumnealui a scris o carte despre seismicitatea Romaniei cu totul remarcabila, care ar trebui tradusa si difuzata in strainatate.

- Pentru ca ati amintit de acad. Liviu Constantinescu, trebuie sa spun ca, in acest an, au aparut pe niste site-uri o serie de afirmatii cu totul aberante.

- Intr-adevar, site-urile de care vorbiti sunt ale unui epigon, Constantin Roman, geofizician roman care traieste in strainatate. Trebuie spus ca totul este o marsavie la care n-ar trebui sa te astepti din partea unui student fata de cel care i-a fost dascal. Acest Roman a fost student al lui Liviu Constantinescu, care a avut aprecieri nu foarte laudative despre el in timpul facultatii. Ei bine, C. Roman si-a permis o serie de afirmatii jignitoare prin neadevarul lor, pe care le face dupa ce Liviu Constantinescu a trecut in lumea dreptilor. Ar fi trebuit sa fi avut indrazneala sa le fi facut atunci cand traia, ca sa poata raspunde direct si, sunt convins, aspru. Una dintre ele este absolut aberanta.

- Da, scrie ca "seful catedrei de geofizica era un om aparte din mai multe puncte de vedere. El combina atitudinea lui practicianului cu calitatea lui de membru activist al Partidului Comunist Roman". A fost membru de partid?

- Nici vorba. Dimpotriva, a avut o atitudine politica, atat cat se putea atunci, de cu totul alta natura. Mai mult, Liviu Constantinescu a fost chemat in strainatate de mai multe ori si autoritatile comuniste au fost nevoite sa cedeze acestor cereri, pentru ca imaginea dictaturii sa nu fie atat de evidenta, in fata insistențelor strainilor care l-au ales in organisme internationale. Ceea ce spune acest domn e o minciuna sinistra.

- E adevarat ca exercita un "monopol" pe temele de cercetare?

- Este iarasi o minciuna, fiindca Liviu Constantinescu a avut o atitudine favorabila fata de tineri. Asta o pot spune eu, care nu i-am fost student, dar am colaborat cu profesorul Liviu Constantinescu si marturisesc ca incuraja tinerii capabili. Constantin Roman, care n-a produs aproape nimic, nu era dintre cei mai buni. A scris asta, probabil, cu sentimentul acela propriu oamenilor mici la suflet, aruncand in domeniul informatiei publice asemenea enormitati. E

revoltator si, in acelasi timp, trist sa constati ca pot exista studenti care sa incerce sa intineze memoria dascalilor, asa cum face acest domn. Spiritul razbunator dovedeste un om mic.

- Sa revenim la scoala romaneasca de geologie. Care ar fi diagnosticul privind starea de azi?

- Geologia romaneasca de azi face progrese pe anumite directii si totul depinde de oamenii care anima diferitele domenii ale ei. Este evident ca un anumit domeniu de activitate progresa doar daca exista unul-doi-trei specialisti, care reprezinta liderii, care trag dupa ei tinerii si, mai ales, care stiu sa-i formeze.

- Asa cum sunteti si dumneavoastra. Oficial, sa zicem, sunteti profesor doar de zece ani. La sesiunea omagiala am aflat ca de fapt sunteti considerat profesor de aproape 25 de ani. Asta, probabil, si fiindca ati predat la universitati de peste hotare, in special in Franta, unde erati si de jure profesor de 31 de ani.

- Da, e adevarat. Nici eu nu am fost membru de partid si autoritatile comuniste nu mi-au permis sa-mi ocup locul, desi eram nominalizat si au fost facute numeroase insistente. Totusi, am mai reusit sa si plec. Din 1990, am fost profesor asociat in Franta, la Paris si Grenoble. Apoi la Facultatea de Geologie si Geofizica a Universitatii din Bucuresti, unde functionez si acum.

- Cui predati stafeta?

- Sunt tineri, de varste diferite, pe unii i-am nominalizat in cuvantul meu de raspuns la sesiunea de care ati amintit. Ei au incercat sa se specializeze in domenii fundamentale ale geologiei. In ultimii cinci-sapte ani am cautat printre tinerii mei studenti si sper sa-mi gasesc "urmasi".

- Cum ii recunoasteti pe cei care va pot urma?

- N-as spune astfel. Ii caut pe cei care sa vrea sa se dedice, sa faca sacrificii pentru a se afirma. E mai simplu sa te angajezi la o firma particulara, unde castigi bani si faci o meserie, dar, cum spun eu, nu o profesie. Cum ii recunosc? Poate o sa zambiti, dar ma uit in ochii lor. Atunci cand expun ceva, in timpul orelor de curs sesizez la cei "chemati" o alta privire, clara. Ei, cei care inteleg, privesc altfel. Nu stiu, poate sunt eu altfel. Din nefericire, unii care ar dori sau sunt dotati pentru cercetare stiintifica nu o pot face la noi in tara, fiindca institutiile de cercetare au fost distruse de politica Ministerului Cercetarii. Toata cercetarea si, desigur, si aceea din geologie. Nu vreau sa fac politica, dar din '90 si pana acum dezinteresul guvernantilor a fost total. Cercetarea stiintifica a fost o Cenusareasa. Unii tineri incearca sa faca cercetare, desi e foarte greu, uneori nu primesc nici salarii. Altii primesc o bursa, pleaca peste hotare, acolo se pot afirma. Ne parasesc.

- Sunteti presedintele Sectiei de Stiinte Geonomice a Academiei Romane. Cum vedeti implicarea acestui for stiintific in problemele cercetarii?

- Academia Romana, prin cele 66 de institute de cercetare pe care le are, este de departe principalul "sprijinitor" al cercetarii fundamentale. Parafrazandu-l pe Marin Preda as spune: daca Academia Romana nu ar fi, nici cercetare fundamentala romaneasca n-ar mai fi.

- Ce face profesorul si cercetatorul Mircea Sandulescu in ceea ce numim timp liber?

- Ii ramane destul de putin timp liber. Ascult muzica, cu precadere de opera si in special Verdi, Puccini. Apoi, Beethoven, Mozart, Schubert. Citesc mai ales literatura franceza si americana.

Elena Solunca Moise
